

มาตรฐานธรรม

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ฟังธรรมะ เราจะได้ฟังธรรมะ เห็นใหม่ การที่ได้ยินได้ฟังสิ่งที่เคยได้ยินได้ฟังแล้วตอกย้ำ สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง เห็นใหม่ สิ่งที่ทำให้ความลึกลับสงสัยในใจของเราได้ เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมาแล้ว เราถึงได้ฟังธรรม ถ้าฟังธรรมๆ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ขึ้นมา สิ่งที่เป็นธรรมๆ เป็นธรรมของใคร?

สิ่งที่เป็นธรรม เห็นใหม่ เขาว่าเป็นธรรมเพราะว่ามีคนปฏิบัติญาณตนอยู่แล้วว่าเขาเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษามากับเขานั้นนะ เวลาไปศึกษากับเขา ธรรมะอย่างนั้น เห็นใหม่ คนที่ไม่มีวิมุติภาวะเขาก็เชื่อของเขา แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ไปศึกษามา ศึกษามาแล้วไม่เห็นด้วย ไม่ยอมรับ ถ้าไม่ยอมรับ เห็นใหม่ คือว่ามันไม่มีมาตรฐาน มันไม่มีมาตรฐานมันไม่สามารถที่จะชำระล้างกิเลสในใจของสัตว์โลกได้ ถ้ามันไม่สามารถชำระล้างกิเลสในใจของสัตว์โลกได้ มันมีสิ่งใดเป็นเครื่องวัดล่ะ? มันมีเครื่องวัดเพราะว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขาไป ไปศึกษากับเขา ไปค้นคว้ากับเขา

นี่พูดถึงทางโลกนะ ถ้ามันอย่างที่เป็นโลกอยู่ โลกเป็นอย่างนั้น ฉะนั้น สิ่งที่ว่าโลกๆ เพราะมันยังไม่มีธรรมะไง ไม่มีผู้รู้จริง ไม่มีใครตรัสรู้ธรรมขึ้นมาตามความเป็นจริง ถ้าไม่มีตามความเป็นจริง เขาก็เชื่อตามๆ กันมา เขาเชื่อตามๆ กันมาเป็นตรรกะ เป็นความเข้าใจ

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้ามันไม่สมควรแก่ธรรม เห็นใหม่ มันดันเดา มันคาดเดา คาดหมาย ความดันเดา ความคาดหมาย การคาดหมายของคน คนเวลาในชุมชน เห็นใหม่ เขาเชื่อตามๆ กันไป ถ้าเชื่อตามๆ กันไป สิ่งนั้นเขาก็ยอมรับกัน

แต่เวลาคนที่ปัญญา เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขาแล้ว สิ่งนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ยอมรับ ไม่ยอมรับเพราะมันไม่มีองค์ความรู้จริง มันไม่มีความจริงในการชำระล้างกิเลสในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงได้มารื้อค้นเองไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามารื้อค้นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มาตรฐานมันมี มันมีองค์ความรู้ มันมีความจริง

สิ่งที่เป็นความจริง ความจริงเกิดจากไหนล่ะ?

ความจริงเกิดจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน ถ้าความจริงสิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาที่ความจริงมาตรฐานของธรรม ถ้ามีมาตรฐานของธรรม มีมาตรฐานในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมๆ เห็นไหม เผยแผ่ธรรม นั่นล่ะทางทฤษฎี ทางในพระไตรปิฎก ธรรมและวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ ปรรอณาจะร้อยสัตว์ชนสัตว์ ถ้าปรรอณาจะร้อยสัตว์ชนสัตว์ ชนสัตว์เพราะไม่ให้ตกค้างในวัฏฏะไป

ถ้าร้อยสัตว์ชนสัตว์ เห็นไหม สิ่งที่ว่าในสมัยปัจจุบันนี้คนเกิดมา ตามอายุชั้ยคนก็ต้องตายไปหมด แล้วปล่อยให้ตายไปหมดแล้วมันก็หมดไปเอง มันต้องไปร้อยคนมันทำไม คนเกิดมาก็ต้องตายอยู่แล้ว ถ้าตายไปแล้วมันก็จบ นี่ถ้าเรามองกันด้วยทางสายตาทางโลกไป

แต่ถ้ามองในสายตาทางธรรม เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม มาตรฐานมันมี มาตรฐานมันมีเพราะว่าสิ่งที่มีอยู่แล้ว สิ่งที่ว่าวัฏฏะ วัฏฏะมีอยู่โดยดั้งเดิม วัฏฏะมันมีของมันอยู่อย่างนี้ การเวียนว่ายตายเกิดมีอยู่อย่างนี้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบุพเพนิวาสานุสติญาณ มันย้อนอดีตชาติไปมันเห็นของมันอยู่แล้วว่า “เราเคยเป็นอย่างไรมา เราเคยเป็นอย่างใดมา” เวลาจุตูปปาตญาณ ถ้าไม่สิ้นกิเลสมันก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดไปอย่างนั้น อนาคตมันยังมีของมันอยู่อย่างนั้น เวลาอาสวกษยญาณมาชำระล้างในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชำระล้าง เห็นไหม มันมีอะไรล่ะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักข มรรค ๘ **เทวเม ภิกขเว** ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ

ทางสองส่วน ทางสองส่วนที่เราเสพกันอยู่ที่นี่ เราเสพโดยเราไม่รู้ตัว แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้พิสูจน์ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามความเป็นจริงแล้ว เห็นไหม ทางสองส่วนนี้แหละทำให้เราตกไปซ่ายและชวา แล้วเวลาจะเอาความจริงล่ะ ความจริงมันขึ้นมาปฏิบัติตามความเป็นจริง จริงอย่างไร จริงก็ต้องเวลาจะแสดงธรรม แสดงธรรมกับใคร แสดงธรรมกับปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์ได้อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ๖ ปี มีความพร้อมใจ ได้ทำสมาธิมา ๖ ปี คือปฏิบัติมา ๖ ปี ถ้าปฏิบัติมา ๖ ปี แสดงธรรมขึ้นมา เห็นไหม ยังมีอำนาจวาสนา จิตนิสัยคนไม่เหมือนกัน

เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” นี้มาตรฐานมันมีไหม เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมขึ้นมา แล้วเทศนาว่าการต่อไป จนพระอัสสชิ จนพระมหานามเป็นพระโสดาบันทั้งหมด เวลาเป็นพระโสดาบันทั้งหมด มาตรฐานของพระโสดาบัน เห็นไหม มาตรฐานของพระโสดาบันไม่สี่ลัพพตปราคมาส ไม่ลูบไม่คลำ จิตใจมันมั่นคง ถ้าจิตใจมันคง เทศนาว่าการเทศน์อนัตตลักขณ-สูตร เห็นไหม เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด นี่มาตรฐาน

มันมีมาตรฐานในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ถ้ามีเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปนี่มาตรฐาน มาตรฐานมันมี ทีนี้เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการปรารถนาจะรื้อสัตว์ชนสัตว์

เราก็มาศึกษาของเรา เห็นไหม สมัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ มันยังไม่มีมาตรฐาน มันยังไม่มีสังฆกรรม ไม่มีศาสนาพุทธ พระพุทธ-ศาสนายังไม่เกิดขึ้น นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรม องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้ายังไม่ชำระล้างกิเลส พระพุทธศาสนายังไม่เกิดขึ้น ตอนนั้นเป็นพระโพธิสัตว์ เป็นผู้ที่สร้างอำนาจวาสนาบารมีมา ปรารถนาพระโพธิญาณ ปรารถนาในการรื้อภพอนชาติในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลัวนักกลัวหนาในการเกิด แก่ เจ็บ ตาย กลัวนักกลัวหนา แล้วเราจะต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย เราจะรื้อคัมภีร์นี้

เวลาเรามองด้วยสายตาทางโลก คนเราเกิดมาหมดอายุขัยก็ต้องตายไป ตายไปมันก็จบ แล้วมันต้องไปเดือดร้อนอะไรด้วยละ มันเดือดร้อนสิ มันเดือดร้อนเพราะบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณมันบอกใจ มันบอกอยู่แล้วว่ามันไม่จบ ถ้ามันไม่จบตายไปแล้วมันเวียนว่ายตายเกิด ถ้าเวียนว่ายตายเกิด แล้วจะไม่เวียนว่ายตายเกิดมันทำอย่างไร? มันทำอย่างไร?

นี่กำหนดอานาปานสติเข้ามา จิตสงบแล้ว เห็นไหม บุพเพนิวาสานุสติญาณก็ยังไม่ใช่ จุตูปปาตญาณก็ยังไม่ใช่ ย้อนกลับมา ดึงกลับมา เวลาเกิดอาสาวิภขญาณ **มคฺโค** ทางอันเอก **มคฺโค** เห็นไหม มันมีการกระทำ มีมรรค กิจจญาณ สัจจญาณ มีกิจจญาณ มีสัจจญาณ มีองค์ความรู้ มีความเป็นจริงขึ้นมามันเกิดอริยสัจ เกิดความจริงอันนี้ขึ้นมา เห็นไหม มาตรฐานนี้มันคง มาตรฐานนี้เป็นความจริง แล้วความจริงเวลาเทศนาว่าการปรารถนาจะรื้อสัตว์ชนสัตว์ พังธรรมๆ ถ้าไม่มีธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใครจะเป็นคนแสดงธรรม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลาไปเทศน์ยะแล้ว เห็นไหม “ภิกษุทั้งหลาย เธอกับเรา ๖๑ องค์ ทั้งเรา พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและเป็นทิพย์ เธอจงอย่าไปซ้อนทางกัน” เวลาออกไป พระอัสสชิไปได้พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ “เธออย่าไปซ้อนกัน โลกเขาเดือดร้อนนักๆ”

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม แสดงธรรมเพราะในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีมาตรฐานมีความจริง มีตั้งแต่อนุพุททิกตา เห็นไหม ตั้งแต่คนที่เขาล้มลุกคลุกคลานมา ให้เขาเสียสละทานของเขา เสียสละทานของเขาถ้าเขาจิตใจของเขา มันคงขึ้นมา เวลาเขาดับขันธไป เขาจะไปเกิดบนสวรรค์ ถ้าบนสวรรค์ สวรรค์มันก็เป็นวิภูฏะ เวียนว่ายตายเกิด ให้ถือเนกขัมมะ ถ้าจิตใจเขาควรแก่การงานแล้ว

“ทำไมบอกคนยังมีชีวิตอยู่ทำงานแล้วไปบนสวรรค์ล่ะ?”

ก็มาตรฐานไง บุญกุศลมันให้ผลอย่างนั้นไง กรรมดีกรรมชั่วมันให้ผลอย่างนั้นไง แต่เขายังไม่ได้สิ้นอายุขัย เห็นใหม่ ก็เทศนาว่าการต่อเนื่องมาๆ จนเทศน์อริยสัจ เห็นใหม่ พอเทศน์อริยสัจขึ้นมา ถ้าจิตใจของเขา ดุสิต พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม แล้วเทศน์อริยสัจขึ้นมา มีญาณ มีความหยั่งรู้ มีวิชชา มีความเป็นจริง มีความกระจ่างแจ้งในหัวใจ มันมีองค์ความรู้ มีมาตรฐานไง

ฉะนั้น เวลาฟังธรรมๆ ฟังธรรมจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖๑ องค์ “เธออย่าไปช้อนทางกัน” เพราะมีองค์ความรู้ มีความจริง มีมาตรฐานเดียวกัน

พระอรหันต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาก็เป็นพระอรหันต์ พระยสะกับหมู่คณะ พระปัญจวัคคีย์ก็พระอรหันต์เหมือนกัน ออกไปอย่าช้อนทางกัน ก็ไปแสดงธรรม ไปรื้อสัตว์ชนสัตว์นี้ไง จะรื้อสัตว์ชนสัตว์ก็ไปแสดง ไปชักนำ ไปเผยแผ่ธรรมเพื่อให้เขาได้มีดวงตาเห็นธรรม นี่มีดวงตาเห็นธรรม

เวลาศาสนาต่อเนื่องมาๆ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา องค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง” เวลาบอกว่า “พุทธพจน์ๆ” เราบอก “พุทธพจน์มันมาจากไหนๆ” อันนี้มันอยู่ในพระไตรปิฎก พยากรณ์ไว้มันอยู่ในสุดตันตปิฎก ก็พระพุทธเจ้าพูดไว้ พระพุทธเจ้าบอกไว้ แล้วเรามาเกิดกึ่งกลางพระพุทธศาสนา เรามาเกิดกึ่งกลางพระพุทธ-ศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง มันเจริญที่ไหนล่ะ?

มันเจริญๆ ดุสิต เวลาเราไปขุดค้นทางประวัติศาสตร์ สมัยสุวรรณภูมิ สมัยศรีวิชัยสมัยอะไร ไปดูถึงสิ่งที่เป็นวัตถุมันนำมาห้ศจรรย์ มันเกิดจากความศรัทธาของคน มันเกิดจากความศรัทธาของชาวพุทธที่ได้สร้างถาวรวัตถุไว้ มันมีความมหัศจรรย์ เวลาเจริญมา มันเจริญมาเพราะจิตใจของเขามีศรัทธามีความเชื่อ จิตใจเขาจะสร้างบุญกุศลของเขา เวลาขุดค้นไป ไปเห็นพวกถาวรวัตถุในสมัยโบราณ มันมีความสวยงาม มันมาจากไหน มันมาจากความเชื่อ ความศรัทธาของเขา แล้วมันต่อเนื่องๆ มา วางธรรมวินัยๆ ไว้แล้ว เรามาศึกษา ศึกษาในปัจจุบันนี้

เราศึกษาแล้ว เราก็ว่าเป็นความรู้ณะ พอศึกษาๆ เวลาในสมัยพุทธกาล เห็นใหม่ มันมีปริยัติ มันมีวินัยธรรมาภิบาล นี่มันก็เหมือนปริยัติกับปฏิบัติ ธรรมกถึกก็ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่บวชมาแล้วพยายามค้นคว้า พยายามชวนหาความจริงขึ้นมาในหัวใจ นี่ธรรมกถึกเพราะ

อะไร เพราะเขามีองค์ความรู้ เขาพูดของเขาได้ ธรรมกถึกพยายามจะชักนำ พยายามจะบอกแนวทาง

วินัยธร วินัยธรก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วินัยธร เห็นใหม่ ศึกษาวินัยศึกษามาเพื่อจรโลงศาสนา สมัยพุทธกาลก็เป็นแบบนั้น แต่ในสมัยปัจจุบันนี้ก็แบบนั้น ว่า**พระพุทธศาสนา จะจรโลงพระพุทธศาสนาก็ต้องมีการศึกษา ศึกษาพระพุทธศาสนา เห็นใหม่ ถ้าบาลีแม่น ทางวิชาการแม่น การประพฤติปฏิบัติมันก็จะแม่นยำ**

นี่ไง ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าไว้อย่างนั้นจริงๆ ว่าปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ แล้วปริยัติศึกษามาๆ ศึกษาเพื่อประพฤติปฏิบัติ ถ้าศึกษามา ศึกษาแล้ว แล้วเวลาจะปฏิบัติละ เพราะมีศึกษา เห็นใหม่ ศึกษาเวลาปฏิบัติขึ้นมามันเป็นสัญญาไปหมด ถ้าเราศึกษาเหมือนกัน เราศึกษามา ศึกษาแล้ว เราศึกษา เราคิดว่าด้วยพระไตรปิฎกก็มีอยู่แล้ว เราคิดว่าของเรา เห็นใหม่ ค้นคว้ามาแล้ว ความเข้าใจแล้ววาง แล้วเราจะเริ่มปฏิบัติแล้ว

ถ้าเราจะเริ่มปฏิบัติ เห็นใหม่ มาตรฐานของเรา มันมีกิเลสในใจของเราอยู่แล้ว ถ้าเป็นมาตรฐานของกิเลสนะ มันล้มลุกคลุกคลานตลอดละ กิเลสของคนมันร้ายกาจนัก กิเลส เห็นใหม่ ดุสิต พญามารมันครอบงำหัวใจของสัตว์โลกมาไม่มีต้นไม่มีปลาย จะเริ่มต้นที่ไหน แล้วจะไปจบสิ้นที่ไหน ไม่มีต้นไม่มีปลาย จิตนี้ไม่เคยตาย

แต่ถ้าเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราจะเอาความจริงของเรา ถ้าความจริงของเรา เห็นใหม่ ในสมัยกึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง แล้วเรามาเกิดระหว่าง ระหว่างที่ว่ามีครูมีอาจารย์ มีครูมีอาจารย์คือมีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ถ้าหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาท่านประพฤติปฏิบัติท่านก็ค้นคว้าอย่างนี้ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่าน ตรวจสอบกันๆ เห็นใหม่ ตรวจสอบกันแล้วพยายามค้นคว้า แล้วพยายามทำความจริงขึ้นมา พอทำจริงขึ้นมา มันทำอย่างไรละ?

ถ้ามันทำความจริง ในเมื่อมันมีศาสนาทายาท เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ครูบา-อาจารย์ของเราเวลาปฏิบัตินะ ถ้าจิต จิตสงบ ใครทำจิตสงบของเราได้ทำให้เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าเป็นสัมมาสมาธิมันมีความสุขมีความสงบ แล้วมันมีความตื่นเต็นมหัสจรรย์ มหัสจรรย์ที่ไหน มหัสจรรย์ในหัวใจของเราไง ถ้าจิตมันสงบมันเป็นสัมมาสมาธิ เห็นใหม่ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

แต่เวลาคนที่มีจิตนิสัยที่ไม่เข้าสู่อริยสังขลู่สังขลู่จะความจริง เขาก็ทำสมาธิของเขาเหมือนกัน พอเขาทำสมาธิเขาออกรู้ออกเห็นต่างๆ เขาทำสมาธิของเขาแล้วเขาใช้สมาธิของเขาโดยพื้นฐาน ดุสิต ในการดำรงชีวิตทางโลก ในการศึกษา เด็กๆ ถ้ามันมีสมาธิมันอ่านหนังสือ มัน

เรียนหนังสือ มันจะเอาตัวรอดได้ เด็กๆ ที่สมาธิสั้น เด็กๆ ที่สมาธิอ่อนแอ เห็นใหม่ คิดแต่เรื่องโลกๆ เพราะมันไม่มีกำลังเพื่อจะเอาชนะตนเอง

เวลาผู้ที่มีความสงบของใจ ถ้าอำนาจวาสนาเขาอ่อนแอ เขาก็ทำสมาธิเหมือนกัน แต่สมาธิแล้วเขาเอาไว้เลี้ยงชีพไง เขาเอาไว้เลี้ยงชีพของเขา เวลาเขาทำเรื่องวิชาชีพของเขา เช่น เขาจะหาทำเครื่องรางของขลัง จะทำสิ่งต่างๆ ขึ้นมาเพื่อความขลังๆ มันก็ต้องทำสมาธิเหมือนกัน แล้วสมาธิเขาเอาไว้ไปทำวัตถุให้มันขลังขึ้นมาหรือ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่า “เราจะทำหัวใจเราให้ขลังขึ้นมาต่างหากละ เราจะทำหัวใจของเราให้สงบระงับเข้ามาต่างหากละ”

ถ้าเรามีสติปัญญา เห็นใหม่ สิ่งใดที่มันเป็นมัชฌิมาปฏิปทา เป็นทางสายกลาง เป็นความสมดุล เป็นความพอดีที่จะใช้ประโยชน์ โลกเขาไม่ค่อยเห็นคุณค่ากัน โลกเขาไปเห็นคุณค่าที่มันเจือด้วยแสงสีเสียง โลกเขาชอบกันอย่างนั้น เวลามันเจือไปด้วยแสงสีเสียงต่างๆ ชอบอย่างนั้น ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่น่าปรารถนา แล้วเวลาชอบสิ่งนั้น เวลาจิตมันส่งออกไป มันก็เป็นเรื่องของโลก เรื่องของโลกคือเรื่องของอะไร เรื่องของโลกเรื่องของสมุทัย เรื่องของโลกเรื่องของมารไง นี่เวลาออกไปอย่างนั้น

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านประพาสปฏิบัติแค่นี้ แค่นี้จะพาหัวใจของเราให้สงบระงับเข้ามา พาหัวใจของเราให้เข้าสู่สังขาร พาหัวใจของเราให้เข้าสู่มรรคมคฺโค ทางอันเอกๆ

หาหนทางกันไม่เจอ หาหนทางกันไม่ได้ แต่เวลาจะได้มันก็ให้จิตใจอ่อนแอ ให้มาร ให้สมุทัย ให้สิ่งที่ทางโลกชักจูงไป ชักจูงว่าจิตสงบ จิตเป็นผู้วิเศษ มีคุณธรรม มีความสำคัญ แล้วก็จะทำกันอย่างนั้น เห็นใหม่ นี่มาตรฐานของมัน มาตรฐานของกิเลสมันชักนำไปอย่างนั้นละ

มาตรฐานของกิเลส กิเลสมันขับไล่ แล้วเราก็มีการศึกษาด้วย ถ้าจิตพอเราทำความสงบของใจเข้ามาเห็นแสงสีเสียงต่างๆ แล้วก็ใช้ตรรกะไปอ้างอิงในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “มันจะเป็นอย่างนั้นๆ” นี่มาตรฐานของกิเลสมันพาไปเลย มันพาไปมันทำให้ อีลุ่ยฉุยแฉก มันทำเพราะอะไร เพราะตัวเองเข้าใจหรือ ตัวเองที่ปฏิบัติไปแล้วคิดว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมจริงหรือ ถ้าสิ่งนั้นเป็นธรรมจริงมันสงสัยไหม

เวลาเราทำขึ้นมาล้มลุกคลุกคลานกว่าที่จิตใจมันจะสงบ แต่ที่มันส่งออก จิตใจมันอ่อนแอ มันไม่เข้าสู่สัมมาสมาธิ เป็นสมาธิแล้วมันเป็นเรื่องโลก เห็นใหม่ โลกก็ปัญญา มันเป็นเรื่องโลก มันเป็นเรื่องฆานโลกก็ยก แล้วมันก็ออกจากรู้ออกเห็นเรื่องแตกต่างกันไปอย่างนั้น มาตรฐาน

ของกิเลสมันทำอย่างนั้น แล้วเวลาพูดธรรมะ เวลาพูดธรรมะนะ อย่างน้อยก็โกหกตัวเอง โกหกตัวเองแน่นอนเพราะอะไร เพราะมันสงสัย มันเป็นอย่างนี้ ธรรมะเป็นอย่างนี้จริงๆ หรือ

แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็ประพฤติปฏิบัติเหมือนกัน สังคมประเพณี วัฒนธรรม เห็นใหม่ ดุสิต ตั้งแต่ประวัติศาสตร์มา ตั้งแต่ยุคสุวรรณภูมิ ยุคศรีวิชัย ยุคต่างๆ ศาสนาพุทธเจริญรุ่งเรืองมาก มันมีร่องมีรอยกันมา ถ้ามีร่องมีรอยกันมานะ แต่ด้วยกาลเวลา ด้วยความเสื่อมสภาพไป เราก็มีวัฒนธรรมตกผลึกเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธเรา มา ถ้าเป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธมา มันก็เป็นความเชื่อ ถ้าความเชื่ออย่างนั้นๆ เห็นใหม่

แล้วเวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็มาเกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน อย่างเช่น เรา เราก็มาเกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่เรามีวาทะมากกว่านะ เรามีวาทะกว่าเพราะอะไร เพราะมีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเดินนำหน้าไป ท่านเดินนำหน้าไป ท่านพยายามค้นคว้า ท่านพยายามกระทำแล้วเป็นจริง พอเป็นจริงขึ้นมา เห็นใหม่ เป็นจริงเพราะว่าท่านมีอำนาจวาสนา ท่านตรวจสอบของท่าน เวลาจิตมันสงบใหม่ ถ้าสงบแล้วมันเป็นประโยชน์กับมรรคใหม่ มันสามารถจะยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ใหม่ ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้ มันมีเหตุผลอย่างไร

มาตรฐานของสมาธิ สมาธิมันก็มีมาตรฐานของมันนะ ขณิกสมาธิ อุปะจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ ว่า “สมาธิมีคุณค่าใหม่ๆ” ว่า “สมณะไม่ต้องทำ เราใช้ปัญญา เราจะวิปัสสนา สิ่งที วิปัสสนาศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา” มาตรฐานของกิเลสมันทั้งยุมันทั้งแห่ มันทั้งตอกย้ำ มันทั้งยุให้รำดำให้ร่วง ทำให้เราไม่มีจุดยืน ถ้าหัวใจมันอ่อนแอ มันก็ไหลไปตามเขา มันไหลไปตามหมด ไหลไปสู่มาตรฐานของกิเลสใจ ไหลไปสู่มารใจ

มารนี่มันดีแต่ปาก เวลาปากมันพูดแจ้วๆ เลย แต่ในใจมันก็สงสัยเพราะอะไร เพราะเวลามันฟังครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรม ถ้าท่านมีคุณธรรมในหัวใจ พฤติกรรมมันไม่เหมือนกัน การแสดงออกก็ไม่เหมือนกัน คำพูดก็ไม่เหมือนกัน พูดอย่างเดียวกันแต่ไม่เหมือนกัน แล้วฟังไม่เข้าใจ ถ้าฟังไม่เข้าใจก็ว่าสิ่งนั้นมันเป็นสิ่งที่เกินกว่าเหตุ แล้วถ้าต่อไปก็บอกว่า มันเป็นอัตตกิลมถานุโยค มันเป็นความลำบาก

อ้าว! กิเลสมันจะลำบาก ถ้าเราทำความจริงขึ้นมา กิเลสมันจะโดนไล่ก่อน กิเลสมันจะโดน ทำสมาธิว่าหีนทับหญ้าๆ มันจะโดนหีนทับหัวมัน เวลาเราจะเอาหีนทับหัวกิเลส มันบอกว่า “ทำเกินกว่าเหตุ มันจะเป็นอัตตกิลมถานุโยค มันจะทำให้ลำบากเปล่า เพราะมันเป็นสมณะ มันไม่มีความจำเป็น เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องวิปัสสนา” เวลามาตรฐานของกิเลส เห็นใหม่ คำว่า “มาตรฐานของกิเลส” มันมาตรฐานของมาร ถ้ามาตรฐานของกิเลส มาตรฐานของมาร มันทำเพื่ออะไร มันทำเพื่อรักษาสถานที่ รักษาหัวใจนี้ไว้ที่อยู่ของมัน นี่คืองานของมัน มารมันทำงานอย่างนั้น

แล้วเราว่าเราเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนาได้ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วในปัจจุบันนี้ เห็นใหม่ พระพุทธศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง องค์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านได้แต่วางข้อวัตรปฏิบัติไว้

เราก็เป็นนักปฏิบัติคนหนึ่ง มันยังมาภูมิใจนะ มันยังมาภูมิอกภูมิใจว่า เราเป็นนักปฏิบัตินะ เราเป็นพระป่านะ เราจะต่อสู้กับกิเลสนะ มันไม่รู้เลยว่ามาตรฐานของมาร มาตรฐานของกิเลส มันยุให้รำดำให้รำ จนนเชื่อมันไปแล้ว นี่มาตรฐานของกิเลสนะ แล้วจิตใจที่อ่อนแอ จิตใจที่ไม่มีวุฒิภาวะก็ไหลตามมันไป ไหลตามมันไปว่านี่เป็นธรรม นี่เป็นธรรม ปฏิบัติอย่างนี้ถูกต้องไม่เป็นอรรถกถาโยค สิ่งนี้ปฏิบัติแล้วมันจะเจริญรุ่งเรือง รุ่งเรืองในกิเลสไง มาตรฐานของกิเลสมันก็ตอกย้ำอยู่อย่างนั้นนะ มันไม่จริง

ถ้าความจริงละ ถ้ามันจะเป็นมาตรฐานของธรรม เห็นใหม่ มาตรฐานของสมาธิ เราเชื่อมั่นแล้ว เราเกิดมาเรามีคุณค่าแล้ว เรามีคุณค่า เพราะ เพราะเวลาคนเข้าใจผิด เวลาคนเห็นผิด คนเห็นผิดเขาไม่เชื่อ คนเห็นผิดเขาไม่เชื่อนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในพระไตรปิฎกมีมหาศาลเลย พวกพราหมณ์พวกลัทธิ ลัทธิอื่นที่เขาถือลัทธิอื่นอยู่ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอนาคตสงฆญาณว่าเขามีอำนาจวาสนาหรือไม่ ถ้าเขามีอำนาจวาสนานะ จะไปทรมาน คำว่า “ทรมาน” จะไปแสดงแสดงฤทธิ์แสดงเดช แสดงเหตุแสดงผลเพื่อให้เขาเห็นถูกเห็นผิด เพื่อให้เขาเห็นผิดชอบชั่วดี ถ้าเขาเห็นผิดชอบชั่วดีเพราะเหตุใด

นี่เผยแพร่ธรรมๆ ชักนำเขาให้เขาถึงปฏิสัมมาณะ ให้เขาถึงมัจฉาทิฏฐิความเห็นผิดนั้นเข้ามาสู่สัมมาทิฏฐิ แม้แต่ว่าแค่แก้เขาให้เห็นถูกต้อง ให้ละมัจฉาทิฏฐิ ให้ละความเห็นผิด แล้วให้เขามาเห็นถูกต้อง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องใช้ฤทธิ์ใช้เดช ใช้คุณธรรม ใช้สัจจะพยายามโน้มน้าวเขามาให้จิตใจให้เขาหันมาสู่สัมมาทิฏฐิ ให้เขาหันมาสู่ความถูกต้องดีงาม เพราะ เพราะเขามีอำนาจวาสนา นี่ชักนำมา เห็นใหม่

แล้วเราละ เราไม่ต้องให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชักนำ เพราะเราศรัทธา เราเชื่อ เห็นใหม่ เราเห็นถูก เวลาคนเห็นผิดนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรมาน พยายามให้เขาเห็นถูก แค่นี้ก็เป็นงานอันใหญ่โตแล้ว แคเปลี่ยนความเห็นของคนจากเห็นนอกกลุ่มนอกรทางให้เห็นถูกต้องดีงาม ให้เขาเห็นถูกต้องตามทำนองคลองธรรม มันก็เป็นเรื่องหนักหนาสาหัส สากรรค์ของครูบาอาจารย์เราแล้ว

แล้วในปัจจุบันนี้เรามีศรัทธามีความเชื่อของเรา ฉะนั้น บอกว่า เราก็มีคุณค่าแล้ว เรามีคุณค่าแล้วเราก็อยากประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ แต่! แต่เราก็เกิดมาเป็นมนุษย์ คนเกิดมาเพราะ

อวิชชาพาเกิดมันก็มีกิเลสทั้งนั้น แต่เพราะเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราถึงพยายามจะหาทางออกของเราไป ถ้าเราจะหาทางออกของเรา เห็นไหม

มาตรฐานธรรมะของหลวงปู่มั่น มาตรฐานที่ว่าท่านสอนเรา เห็นไหม **“อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทธโธ”** เราทำอะไรมามันก็ทำเพื่อดำรงชีวิตไง คุณสิ เวลาเราหายใจเข้าและหายใจออก เรายังหายใจเข้าและยังหายใจออก แม้แต่นอนหลับก็หายใจอยู่ ถ้าเรายังหายใจเข้าและหายใจออกอยู่ เรายังมีชีวิตอยู่ เห็นไหม ฉะนั้น การดำรงชีวิตของเรา การแสวงหาเพื่อปัจจัยเครื่องอาศัยในชีวิตของเรา มันก็เป็นงานประจำหน้าที่ของเราอยู่แล้ว

แต่เวลาเรามีศรัทธาความเชื่อ เราแบ่งเวลาของเรา ประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม พระ พระเราเห็นโทษในฆราวาส ในเพศของฆราวาสที่เราจะต้องแบกหามต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ **เรามาบวชพระ บวชพระเป็นนักรบ จะรบกับกิเลส แล้วมันหากิเลสของมันเจอไหม? ถ้ามันหากิเลสของมันเจอ มันจะมีกองทัพ กองทัพธรรมเข้าไปทำหน้ากับกองทัพของกิเลส**

แต่ถ้ามันไม่มีกองทัพธรรม ไม่มีผู้รู้ ไม่มีพุทธโธ ไม่มีสัมมาสมาธิ เราไม่มีศีล สมาธิ ปัญญา เราจะเอาธรรมะที่ไหนไปต่อกรกับกิเลส เพราะกิเลสอวิชชามันพาเราเกิด มันมีอยู่แล้ว แล้วอวิชชามันนอนใจไง มันนอนใจอยู่ในหัวใจของเราใช่ไหม ถ้าเราไม่กำหนดสติ ไม่กำหนดพุทธโธ มันก็นอนสบายใจ มันเป็นรวงรังของเรา คุณหาเป็นที่อยู่อาศัยของเรา เรายึดครองจิตตนครที่เขาวัวได้เบ็ดเสร็จ มันก็นอนสบายใจของมัน

แต่ถ้าเรามีศรัทธามีความเชื่อ เห็นไหม เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา หน้าที่การงานของเรา เราก็ทำหน้าที่การงานของเรา หน้าที่การงาน เห็นไหม เพื่อดำรงชีพนี้ไว้ ดำรงชีพนี้ไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ เราจะประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงนะ

คนที่มีความรู้มันต้องมีมาตรฐานของความรู้สึกล้วนๆ ถ้าเรามีมาตรฐานของความรู้สึกล้วนๆ เรามีมาตรฐาน เราเป็นลูกศิษย์ของครูบาอาจารย์ของเรา เรามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นแบบอย่าง ถ้าเรามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นแบบอย่าง ท่านดำรงชีวิตอย่างไร ท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้อย่างไร ถ้าท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้อย่างนั้นท่านต้องเห็นคุณประโยชน์สิ ถ้าท่านไม่เห็นคุณประโยชน์ท่านจะวางไว้ทำไม

เพราะท่านล้มลุกคลุกคลานมาก่อน ท่านประพฤติปฏิบัติท่านล้มลุกคลุกคลานมาขนาดไหน แล้วมีครูบาอาจารย์ที่ไหนบ้างที่จะมาหลอกมาลวง ที่จะทำให้ลูกศิษย์เราลำบากเปล่า มันเป็นไปได้อย่างไร แล้วท่านเห็นประโยชน์อะไรล่ะ ท่านเห็นประโยชน์อะไรท่านถึงพาเราทำอย่างนี้ ท่านเห็นประโยชน์ของความสงบสงัดใจ ท่านเห็นถึงความพร้อมของใจ

คูลี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม ผู้ที่เป็นมิชฌาปฏิญญี เพียงแค่เข้าไปแก้ไขให้เขาเป็นสัมมาปฏิญญี แก้ความเห็นถูกต้องให้เขาถูกทำนองคลองธรรม ให้เชื่อในการเกิดการแก่ การเจ็บ การตาย ให้เชื่อเรื่องกรรม การกระทำของเรา กรรมชั่วทำให้เราเป็นบาปอกุศล จะต้องตกนรกอบเวจี กรรมดีๆ กรรมดีจะส่งเสริมหัวใจให้มีอำนาจวาสนาบารมี กรรมดีๆ กรรมดีทำหัวใจให้ผ่องแผ้ว กรรมดี กรรมดีทำหัวใจให้เบิกบาน

ถ้าเบิกบานแล้วไปไหนต่อล่ะ? เบิกบานแล้วเรายังต้องคอยตกไข้ไหม? จิตใจที่เบิกบานแล้วก็ต้องตายไปในภพชาตินี้ใช่ไหม? ถ้ามันจะไม่ตายในภพชาตินี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนถึง เห็นไหม **“เราเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น ผู้ที่จะพ้นจากทุกข์ต้องเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา”** ถ้าผู้ที่จะพ้นจากทุกข์ ผู้ที่จะปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา เราถึงมาทำความสงบของใจของเราก่อน ถ้าทำความสงบของใจของเรา เพราะมันจะเป็นผลประโยชน์กับเราไป

เวลาเราสุข เราทุกข์ มันก็เป็นความสุขความทุกข์ในใจของเรา เห็นไหม เราเกิดมามีครอบครัว เวลาในครอบครัวของเรา ทุกคนในบ้านมีความสุข เราก็อยากปลอบประโลม เราก็อยากจะช่วยเหลือ เราก็อยากจะทำดีทุกอย่าง แต่มันก็เป็นความสุขความทุกข์ในใจของเราเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราเกิดมา เรามีหน้าที่การงานของเรา เรามีปัจจัยเครื่องอาศัยของเรา ชีวิตนี้ดำรงชีพได้แล้วล่ะ แล้วก็เป็นอย่างนี้ ไม่มีสิ่งใดแปลกประหลาดเลย ไม่มีสิ่งใดน่าสงสัยเลย สัตว์โลกเขาก็ดำรงชีวิตอย่างนี้เหมือนกันทุกๆ คน แล้วเราก็ก็นึกอยากจะดำรงชีวิตอยู่อย่างนี้ตลอดไปใช่ไหม? แล้วยังต้องมาเวียนว่ายตายเกิดอย่างนี้อีกใช่ไหม? มันไม่มีอะไรแปลกประหลาดมหัศจรรย์เลย

แต่เวลาถ้าเรามีศรัทธามีความเชื่อ มีความจริงของเราขึ้นมา เราจะมาแก้ไขในหัวใจของเรา สุขทุกข์ทางโลกมันเป็นสุขทุกข์ประจำธาตุขันธ์ สุขทุกข์ในหัวใจ สิ่งที่เราจะประพฤติปฏิบัติ เราจะเอาจริงเอาจังกับหัวใจของเรา สิ่งนี้มันจะไปแก้ไข แล้วสุขทุกข์ในใจของเรา สุขทุกข์ในใจของเราไป ถ้าสุขทุกข์ในใจของเรา เราก็ได้ประสบมา ประสบใช้ชีวิตมาพอสมควรแล้วล่ะ เราก็รู้ว่าในโลกเรามีแค่นี้ แต่สัจจะความจริง สุขทุกข์ในใจเรายังสงสัย แล้วเวลามันมีความสุข มันเบียดเบียนหัวใจของเรา เห็นไหม

มาตรฐานของกิเลส กิเลสมันครอบงำ ทั้งๆ ที่เราศึกษา ศึกษาธรรมะขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งๆ ที่เรามีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ที่ชักนำเรา ชักนำอยู่เนี่ยมันมาตรฐานกิเลสหรือมาตรฐานธรรม ถ้ามาตรฐานของกิเลส เห็นไหม มาตรฐานของกิเลส พูดอย่างทำอย่าง ถ้ามปัญหาธรรมะไปไหนมาสามวาสองศอก แล้วเวลาพูดขึ้นมา ก็พูดให้มันเป็น

เล่าเป็นกลให้เราเข้าใจไม่ได้ ใ้เราเป็นลูกศิษย์ เราก็เชื่อของเราไป เห็นใหม่ นี่มาตรฐานของกิเลสมันเป็นอย่างนั้นนะ

แต่ถ้ามาตรฐานของธรรม หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เราท่านพูดเป็นธรรม ถ้าพูดเป็นธรรม ท่านพูดเป็นอุบายให้เราได้คิด ถ้าเราได้คิด เราจะทำจริงของเราขึ้นมา เราจะทำความเป็นจริงของเราขึ้นมา ถ้าทำความเป็นจริงขึ้นมา เรากำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตสงบเข้ามา ถ้าเป็นขณิกสมาธิ คำว่า “จิตสงบ” มันมีคุณสมบัติของมัน จิตสงบมันรู้ตัวเอง

พุทโธๆ ที่แรก เราก็เกาะอาศัยพุทโธเข้าไปก่อน ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันก็เป็นความคิด ใช้ความคิด มีสติปัญญาเกาะความคิดนี้ไป ถึงที่สุดแล้วความคิดมันเกิดดับ ในสังขธรรมสิ่งใดมันเกิดขึ้นสิ่งนั้นตั้งอยู่ สิ่งนั้นต้องดับไปเป็นธรรมดา มันต้องเกิดดับ พุทโธๆ เราวิตกพิจารณา เราวิตกขึ้นมา ถ้าเราไม่วิตก เราไม่ระลึกพุทโธขึ้นมา จิตใจมันก็เร่ร่อนของมันอยู่อย่างนั้นนะ

แต่ถ้าเราระลึกพุทโธขึ้นมา จิตใจมันเกาะอาศัยพุทโธ มันก็แสดงตัวของมันขึ้นมา ถ้ามีสติ เห็นใหม่ มีสติกำหนดพุทโธๆ ถ้าจิตใจของคนที่ไม่สงบแล้ว จิตใจของคนที่มีความสุขมีความสุขสงบระงับ เวลาพุทโธๆ ไปมันจะลงสมาธิได้แบบราบรื่นเลย แต่พอเราทำต่อเรื่อยๆ ไป กิเลสเห็นใหม่ พอมันตื่นตัวขึ้นมา มันจะกืดจะขวาง จะขัดจะขวาง เพราะ เพราะมาตรฐานของมันหน้าที่ของมัน ความยึดครองของมัน มันอย่างนั้นแน่นอน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นใหม่ **“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราอีกไม่ได้เลย ไม่ได้เลย”**

แต่ของเรานี้มันอยู่เต็มครอบคร้ว มันอยู่เต็มหัวใจเราเลย ฉะนั้น เวลากำหนดพุทโธๆ ไป ถ้าจิตมันสุขสงบระงับมันเป็นสมาธิได้ แต่เราทำต่อเรื่อยๆ ไป มารมันรู้แล้วละ ว่ามันจะเจอธรรมจักร มันจะเจอมรรคญาณ มันจะเจอสังขธรรม แล้วมันกลัวเพราะอะไร เพราะมนุษย์นี่หลอกง่าย ๆ มันแค่เอออวยกับเราเท่านั้นนะ เราเชื่อมันหมดเลย แล้วถ้าเราพิสูจน์ เราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง

เราศึกษามาเป็นปริยัติ วินัยธรรม เราจะศึกษาให้เป็นความจริงขึ้นมา ธรรมกถึกๆ ทำไม่ถึงเป็นธรรมกถึกๆ ธรรมกถึกเพราะมันมีปัญญา มันมีความเห็นจริงของมัน มันถึงเป็นธรรมกถึกนี่ก็เหมือนกัน เราศึกษามาปริยัติ เราจะปฏิบัติ ปริยัติศึกษามาแล้ว ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะดูว่าเป็นของเราไม่ได้ ศึกษาเป็นแนวทาง ปริยัติเขาศึกษามาให้ปฏิบัติ เราจะศึกษา เรามีปัญญาเล็กน้อยขนาดไหน ถ้าเราไม่ทำหน้าที่การงาน ถ้าเราไม่ทำให้

เป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา มันจะไม่ใช่ประโยชน์กับเรา ศึกษามาก็เป็นความรู้ ความรู้มันดีต่อกีบทพวณๆ อยู่อย่างนั้นนะ

แต่ถ้าเป็นความจริงนะ เราจะปฏิบัติของเรา เอาความจริงของเราขึ้นมา ถ้าเอาความจริงขึ้นมา เห็นไหม เรากำหนดพุทโธของเรา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ที่ว่าเกิดดับๆ เกิดดับๆ ใครก็รู้ มันเป็นธรรมะเก่าแก่ แต่ใครเป็นคนเห็นเกิดดับล่ะ? ใครเป็นคนบริหารจัดการล่ะ? ใครเป็นคนรู้ว่ามันเกิดมันดับล่ะ? เกิดดับๆ เราผลัดใส่ไปก็รู้แล้วมันเกิดดับ มันก็เป็นเช่นนี้เอง เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราได้อะไรล่ะ?

นี่มาตรฐานของกิเลส เห็นไหม ทั้งๆ ที่มีธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า-เจ้านะ ทั้งๆ ที่เราก็คศึกษามาแล้ว แต่มันมักง่าย อยากให้มันเป็นไปดังปรารถนา อยากให้มันสมความปรารถนา แต่มันก็ยกย่อนเอา กิเลสมันก็ยกย่อนพลิกแพลงเอา นี่มาตรฐานของกิเลสไง

แต่ถ้าเราเอาจริง เห็นไหม เราเอาจริง เกาะ! ให้จิตนี้เกาะพุทโธไว้ พุทโธ วิตกวิจาร์ เราต้องนึกขึ้นใจ ถ้าเราไม่ระลึกพุทโธมันจะมีไหม ถ้าเราไม่ระลึกมันก็ไม่มี แล้วที่เราระลึกขึ้นเป็นกรรมฐาน ๔๐ ห้อง เป็นวิธีการทำความสงบของใจอย่างหนึ่ง ถ้าเราอานาปานสติเราก็เอาจิตนี้เกาะลมไว้ แล้วทำไมต้องไปเกาะมันทำไม ลมนะ ถ้าไม่เกาะมันก็ไม่แสดงตัว เห็นไหม ถ้าเราเฉยอยู่ เราเฉย เราปล่อยวาง มันก็ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้น แล้วบอก “ว่างๆ ว่างๆ จิตใจมันสบายๆ”

มันสบายๆ เพราะมาตรฐานของกิเลส มาตรฐานของกิเลสมันบอกว่า “ทำได้แล้ว เข้าใจแล้ว มันว่างๆ อยู่นี่คือธรรม เออ! มันสบายดี มันสบายดี” แล้วทำอย่างไรต่อไปล่ะ นี่มาตรฐานของกิเลสมันทำให้เราเสียโอกาส มันทำให้เนิ่นช้า แล้วเวลาจิตใจมันไม่มีคุณธรรมในใจ ไม่มีคุณธรรมคือไม่มีธรรมโอสถคือไม่มียา เวลามันไปกินของแสดลง มันไปกระทบกระเทือน มันไปฟังใครที่เขาติฉินนินทานมันร้อนเป็นไฟเลย เวลามันร้อนเป็นไฟขึ้นมา กิเลสมันไม่มาช่วยหรือ กิเลสมันตอกย้ำ มันกระที่บซ้ำเลย

แต่เวลาเราจะทำคุณงามความดี เห็นไหม มาตรฐานของมันนะ มันพลิกมันแพลง “นี่ว่างๆ อย่างนี้ สมาธิเป็นอย่างนี้ แล้วศึกษาธรรมะ ธรรมะคือการปล่อยวาง ตอนนี้อย่างวางหมดแล้ว” มันสืลัฟตปรามาส มันลุ่มๆ คล่ำๆ มันไม่จริงสักนิดหนึ่งเลย

แต่ถ้ามาตรฐานของธรรมนะ เรากำหนดพุทโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เวลามาตรฐานของสมาธิ มันปล่อยวางมาๆ มันมีสติพร้อม มีสติพร้อม เราระลึกอยู่ตลอดเวลา สติพร้อม แล้วถ้ามันสติพร้อม เราเคยเจริญแล้วเสื่อม คนที่ประพฤติปฏิบัติมันมีความสงบ แล้วเวลาความสงบรักษายาก ใจของคนรักษายาก เพราะใจของคนมันเร็วกว่าแสง มันแฉลบ มันคิดร้อยแปดเลย ฉะนั้น การตั้งสติทำความสงบของใจ

มันทำได้ยาก เว้นไว้แต่ผู้ที่มีชำนาญในวิธี ชำนาญในวิธีคือเราตั้งสติ แล้วเราพยายามของเรา เราพยายามของเรานะ รักษาของเรา

คิดดูสิ มีแรงกดมันก็ต้องมีแรงต้าน เราพยายามของเราเท่าไร ก็เลสมันก็ต้าน ถ้ากิเลสมันต้านนะ เราใช้ปัญญาเราแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้ปัญญาตรีกตรองธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราใช้ปัญญาเราฝึกหัด ฝึกหัดใช้ปัญญา พอฝึกหัดใช้ปัญญามันมีทางออกไป แล้วเรากลับมาพุทโธใหม่ กลับมาใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ที่ว่ามันเกิดดับ มันเกิดดับอย่างไร ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ เวลาเราใช้พิจารณาของเรา พิจารณาถึงที่สุดของมัน มันปล่อย มันปล่อยนะ มันปล่อยเดี๋ยวก็คิดอีก พอมันปล่อยนะ เพราะธรรมชาติของจิตมันเป็นอย่างนั้น

ถ้าเรากำหนดพุทโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ จิตมันก็แสดงตัว ถ้าแสดงตัว เราใช้ปัญญาไล่ต้อนเข้าไป มันก็แสดงตัวเต็มที่ของมัน ครอบงำของมัน เห็นไหม มันก็วาง วางแล้วนะ ถ้าเราไม่ใช้ปัญญาอยู่แล้วมันไปไหนล่ะ มันก็เร็วร้อน พอมันวางแล้วเดี๋ยวก็คิดอีก คิดอีก เพราะเรามีสติปัญญา เรารู้ทัน เห็นไหม เราก็ใช้ปัญญาต่อเนืองไป

พุทโธๆ ก็เหมือนกัน พุทโธๆ ต่อเนืองไป พุทโธจนพุทโธขาด พุทโธขาดก็ขาดสติ เออ! เผลอไป เอาใหม่ พุทโธๆ ถ้าพุทโธมันละเอียดเข้ามา พุทโธต่อเนืองไป ต่อเนืองไป เห็นไหม มันละเอียดๆ พุทโธจนละเอียด จนพุทโธไม่ได้เลย นี่ไง มาตรฐานของสมาธิไง

สมาธิก็คือสมาธิ แต่สมาธิถ้าเราฝึกหัดเจือด้วยปัญญา เราฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา เราฝึกหัดใช้ปัญญาเพื่ออะไร เราฝึกหัดใช้ปัญญาเพื่อว่า เพราะเราจะยกมาตรฐานของเรา มาตรฐานของจิตเรายกมันขึ้นมา เพราะปุถุชนคนหนาด้วยกิเลส กัลยาณปุถุชนคือคนเริ่มเจือจาง เริ่มเบาบางลง ถ้าเริ่มเบาบางลง เห็นไหม ปุถุชนคนหนาทำสมาธิได้ยาก รักษาสมาธิไว้ ความมันคงลำบาก ถ้าเราฝึกหัดบ่อยครั้งเข้าๆ มันจะเป็นกัลยาณชน กัลยาณชนรู้เท่าทันมัน เห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

ทางโลก เห็นไหม การสื่อสาร การสื่อสารเป็นวิชาชีพอย่างหนึ่ง ผู้ที่ใช้เสียงเป็นอาชีพ ผู้ที่ใช้ตาเป็นอาชีพ พวกตากล้อง เห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียง เขาใช้เป็นอาชีพของเขาได้ รูป รส กลิ่น เสียงนะ ถ้ามันเป็นอาชีพได้ มันก็ได้ผลประโยชน์ใหม่ๆ ทำแล้วมันได้กำไรขาดทุน มันดีใจ เสียใจ

รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เราไม่มีอาชีพเลย เราเป็นพระ พระละวางไปหมดแล้ว แต่รูป รส กลิ่น เสียง มันก็ยังมาอยู่อย่างนี้ ฉะนั้น รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร ถ้าเราเป็นปุถุชนคนหนาสิ่งนี้มันมีผลกระทบ มีผลกระทบทำสมาธิก็ทำได้ยาก ทำสมาธิแล้วเดี๋ยวมันก็เสื่อม มันก็มีความระแวง

มันก็มีพลังเลสงสัย มันมีไปหมดเลย มาตรฐานของกิเลส มาตรฐานของกิเลสมันหลอกลวง
อย่างนี้

เราก็มีสติปัญญาต่อผู้ เราจะมึศีล สมาธิ ปัญญา กองทัพของเราจะเข้าไปต่อกรกับ
กองทัพของกิเลส เห็นไหม เราตั้งสติของเรา เรากำหนดพุทโธของเรา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิของ
เรา ทำต่อเนื่องๆ เห็นไหม จิตใจจะยก ยกมาตรฐานขึ้น มันจะมีคุณภาพ มีมาตรฐานขึ้น
มาตรฐาน ปุถุชน กัลยาณปุถุชน

แล้วถ้ามันยกระดับขึ้น เห็นไหม ยกยกระดับขึ้น ถ้าจิตสงบแล้วถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา
เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เห็นตามความเป็นจริงคือเห็นสติปัฏฐาน ๔ ถ้ามันเห็นสติ
ปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง มันจะยกขึ้นสู่ไสดาปัตติมรรค ถ้ายกขึ้นสู่ไสดาปัตติมรรค
มาตรฐานของมันคืออะไร รู้ได้อย่างไรว่ามันเป็นไสดาปัตติมรรค มันจะรู้ได้ต่อเมื่อจิตของเรา เรา
เคยใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราเคยใช้คำบริกรรม ใช้สมาธิอบรมปัญญา เราทำของเราต่อเนื่อง
ถ้ามันสงบเข้ามาเรารู้ได้ว่าจิตมันสงบ มันมีมาตรฐานของความสงบ มันมีมาตรฐานของสมาธิ
มันรู้ได้ รู้ได้เพราะมันมีมาตรฐาน

ถ้ามีมาตรฐาน ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาแล้วมีองค์ความรู้ ท่านรู้ แล้วท่านรู้แล้ว ถ้า
มันเป็นกัลยาณปุถุชน เห็นไหม มันรักษาได้ง่าย สิ่งที่เราล้มลุกคลุกคลานกัน เราทำกันไม่ได้
เราทำแล้วมันมีแต่ความทุกข์ความยาก แต่ถ้าพอเรามีความชำนาญขึ้นไปมันทำได้ ทำได้แล้ว
รักษาใจได้ด้วย แล้วเป็นมาตรฐานเดียวกันด้วย

มาตรฐานคืออะไร? มาตรฐานคือสมณะ มาตรฐานคือสมาธิ แล้วถ้าเป็นสมาธิเพราะจิต
มันจริง มันมีมาตรฐานของมัน ถ้ามีมาตรฐานของมันยกขึ้นสู่ เห็นไหม บุคคล ๔ คู่ บุคคล ๔ คู่
ไสดาปัตติมรรค ไสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล
อรรหัตตมรรค อรรหัตตผล บุคคล ๔ คู่ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ มันมีมาตรฐานหมด มาตรฐาน
ของธรรมมันมี

ฉะนั้น เวลาถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความเป็นจริง เพราะจิตมันจริง จิต
มันจริงเพราะอะไร จิตมันจริง ปุถุชนคนหนา คนหนามันมีกิเลส มันมีสมุทัยครอบงำด้วยความ
หยาบ ด้วยความหนาแน่น เราทำสิ่งใดมันเป็นผลของมารหมดเลย เพราะมารมันครอบงำ เห็น
ไหม เราต่อสู้กับมันมา ต่อสู้กับมันมาจนมันเป็นกัลยาณปุถุชน จนมันทำสมาธิได้ง่าย จนทำ
สมาธิแล้วรักษาสมาธิได้ด้วย มีมาตรฐานด้วย

พอมีมาตรฐาน ถ้าเราเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความเป็นจริง มันสะเทือน มัน
สะเทือนหัวใจ มันสะเทือนหัวใจเพราะเรารู้ได้ว่าสิ่งนี้เป็นไสดาปัตติมรรค เป็นไสดา-ปัตติมรรค
เพราะเหตุใด เป็นไสดาปัตติมรรค เห็นไหม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบา-อาจารย์ที่ท่าน

ประพจน์ปฏิบัติมา ท่านบอกว่า “การจะชำระล้างกิเลส เราต้องรู้จักกิเลส เราต้องเห็นกิเลส เราต้องจับกิเลสได้ มันถึงจะเป็นการชำระล้างกิเลส”

ถ้าเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เป็นมาตรฐานของกิเลส เราก็ว่าเรารู้เราเห็น เพราะเราศึกษามาเยอะ เราก็เข้าใจได้ กิเลสมันเป็นตัณหาเป็นมาร กิเลสมันเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย กิเลสมันทำให้เราทุกข์เรายาก กิเลสเป็นสิ่งที่ไม่ปรารถนา กิเลสมันก็เลยไปสร้างอารมณ์ว่าไม่ปรารถนา สร้างอารมณ์ที่ไม่พอใจไว้เป็นปาลวง แล้วมันก็เป็นมาตรฐานของกิเลส หลอกลวงกันอยู่อย่างนั้น แล้วเราก็ล้มลุกคลุกคลานของเรามาอยู่อย่างนั้น

แต่พอเรา จิตเราสงบแล้ว จิตเราสงบ เรามีมาตรฐานของสัมมาสมาธิ แล้วพูดถึงสมาธิได้ด้วย เวลาผู้ที่ประพจน์ปฏิบัติใหม่เขาเข้ามาเขายังปฏิบัติไม่ได้ เราปฏิบัติไปแล้วเราสามารถแนะนำเขาได้เลยว่าสมาธิควรทำอย่างไร แล้วอย่าไปวิตกกังวล อย่าไปเดินตามรอยของกิเลส เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ แล้วเราใช้คำบริกรรม สมาธิอบรมปัญญา เราอยู่ในคำบริกรรม เราอยู่ในสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอยู่ในที่ว่างหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นที่ท่านวางข้อวัตรไว้

ที่เราบอกว่า “ทำทำไม ท่านวางไว้แล้ว เราต้องทำทำไม มันมีประโยชน์อะไร?” เราสงสัยไปหมดว่าที่เราทำ ทำไมต้องทำให้ลำบาก ทำทำไม ทำเพื่อประโยชน์อะไร ถ้ามาปฏิบัติ แล้วถ้าเราทำของเราได้ เราซาบซึ้งไหม ถ้าเราซาบซึ้ง เราสามารถบอกผู้ที่ประพจน์ปฏิบัติใหม่ได้ไหม เราสามารถบอกได้ สามารถบอกได้เพราะอะไร สามารถบอกได้เพราะเวลาจิตของเรา จิตปุถุชนคนหนา เวลามันทำล้มลุกคลุกคลาน สิ่งที่เราทำแล้วมันไม่ได้ผล เราก็รู้

แล้วเวลาเราปฏิบัติขึ้นมา เราชำนาญในวิธี เราทำบ่อยครั้งเข้า มันโกหกหลอกลวงมาแล้วเราก็ต่อสู้ เราก็พลิกแพลง เราก็พยายามหาทางออกมา เราผ่านการหลอกลวง ผ่านการฉ้อฉลของพญามาร ผ่านการฉ้อฉลของมาตรฐานของกิเลสที่มันหน้าตาของมัน เราได้ผ่านมา เราผ่านมาแล้ว เรารักษาใจของเราได้ เราแนะนำเขาได้ไหม แนะนำได้ แนะนำได้เพราะอะไร แนะนำได้เพราะเป็นปัจจัยตั้งใจ เรารู้ได้แค่นี้

แล้วเวลาเราไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เพราะมันมีสัมมาสมาธิ ถ้ามีสัมมาสมาธิ เวลาไปเห็น มันแตกต่างกับเมื่อก่อนที่เราจะคิดว่า เราเห็นกายอย่างนั้น

เวลามาตรฐานของกิเลส เวลาจิตสงบ เวลาเขาทำมิจฉาสมาธิ มิจฉาสมาธิแล้วเขาก็ออกไปรู้ไปเห็น เขาก็ไปเห็นผีเห็นเปรต เขาก็ไปเห็นสิ่งเป็นคุณไสย เห็นต่างๆ เห็นเป็นอาชีวะไป เห็นว่าคนคนนั้นจะมีกรรมอย่างนั้น คนคนนั้นควรจะแก้กรรมอย่างนั้น นี่เป็นมาตรฐานของกิเลส

ทั้งนั้น มาตรฐานของการส่งออก เห็นกาย เห็นบุคคลคนอื่น เห็นความเป็นไปของวิญญู แล้วก็
เอาไปพยากรณ์คนนั้นคนนี้ เพื่อให้เขาเชื่อถือศรัทธา เพื่อให้เขาเชื่อว่าเรามีฤทธิ์ ตาทิพย์

มาตรฐานของกิเลสไง เพราะอะไร เพราะมันเห็นแล้วจิตใจมันก็ปกติ เห็นแล้วเอาไป
พยากรณ์บอกคนอื่นเขา ให้เขามาสำคัญตนว่าเราเป็นคนดี เราเป็นนักปฏิบัติ นี่ไง มาตรฐาน
ของกิเลสเป็นแบบนี้ เพราะอะไร เพราะมันเห็นชื่อเสียง เห็นโลกธรรม ๘ สำคัญกว่าสังขาร
เห็นผลประโยชน์ เห็นคนนับหน้าถือตาสำคัญกว่าอริยสัจ

แต่พอเราจิตสงบแล้ว เวลาจิตสงบ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราใช้คำบริกรรมของเรา
ถ้าจิตสงบมันมีมาตรฐานของสมาธิ พอมีมาตรฐานของสมาธิ พอมาตรฐานสมาธิเราฝึกหัด เรา
พยายามน้อมนำฝึกหัดใช้ปัญญา มันจะใช้ปัญญา ปัญญาการใคร่ครวญ การใคร่ครวญธรรมะ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การใคร่ครวญในร่างกาย การใคร่ครวญต่างๆ นี่มัน
เตรียมความพร้อม

เวลามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความเป็นจริงนะ มันรู้เลยละ มันเป็นปัจเจกตั้ง
มันสะท้อนหัวใจ สะท้อนกิเลสมาก มันมีความแตกต่างกับเวลาเป็นมิจฉาทิฏฐิ ทำความสงบ
ของใจ มิจฉาสมาธิ ไปรู้ไปเห็น เห็นกาย เห็นร้อยแปด ความเห็นแตกต่างเลย เห็นใหม่ มันมี
มาตรฐาน มันมีมาตรฐานวัด วัดความรู้สึกลงใจว่ารู้เห็นแล้วเป็นแบบใด

แล้วถ้ามีมาตรฐานวัด เห็นใหม่ เรายกขึ้นสู่ไสดาปัตติมรรค บุคคล ๔ คู่ คู่ที่ ๑ แล้วเรามี
สติปัญญาแยกแยะไป ถ้าแยกแยะไปแล้วเราใช้ทำงานของเรา คนทำงาน เห็นใหม่ เครื่องมือ
การทำงานในทางการแพทย์ใช้แล้วต้องทำความสะอาด ต้องอบเพื่อฆ่าเชื้อ เพื่อจะมาทำครั้ง
ต่อไป

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราใช้ปัญญาไปแล้ว ใช้ปัญญาไปแล้วจิตมันใช้กำลังไปแล้ว สมาธิ
มันก็เบาบางลง เบาบางลง ถ้าเราใช้ต่อเนื่องไปมันก็เป็นสัญญาแล้ว เพราะเครื่องมือแพทย์สิ่งที่
เราจะมาผ่าตัดครั้งสอง ครั้งสาม มันติดเชื้อมาแล้ว ติดเชื้ออะไร ติดเชื้อกิเลสไง กิเลสมันก็คอย
จะมาขอลงใจ คอยมาพลิกแพลงไง แล้วปฏิบัติไป เมื่อคราวที่แล้วเราก็ใช้ปัญญาไปได้ คราวนี้
จะใช้ปัญญาต่อเนื่องกันไป มันต่อเนื่องอะไร มันจะเข้าไปสู่กิเลสนั้นนะ มันมีมาตรฐานการใช้
ปัญญา

ถ้าทำสมาธิมันมีมาตรฐานของมัน มาตรฐานของสมาธิ เวลายกขึ้นสู่ไสดาปัตติมรรคมัน
ก็มีมาตรฐานของมัน รู้ได้ว่าเป็นไสดาปัตติมรรค เพราะเราเห็นกิเลสไง เราเห็นกิเลส กิเลสเป็น
นามธรรม อาศัยกาย อาศัยเวทนา อาศัยจิต อาศัยธรรม เพื่อผลประโยชน์ของมัน เพื่อสร้าง
ความได้เปรียบ เพื่อสร้างการครอบงำใจ กิเลสเป็นนามธรรม เราบอกว่า “จะจับกิเลส จะฆ่า
กิเลส” จะจับที่ไหนล่ะ? ไปหากิเลสที่ไหน?

แต่ถ้าเวลาเราเจอกิเลส เพราะว่ากิเลสเป็นนามธรรม แต่กิเลสมันอาศัยกาย อาศัยเวทนา อาศัยจิต อาศัยธรรม เพื่อครอบงำสัตว์โลก เวลาเราเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง นั่นล่ะสาวไปถึงตัวมัน เราใช้ปัญญาแยกแยะของเราไป แยกแยะพิจารณาแยกแยะของมันไป แยกแยะเพื่อให้เป็นไตรลักษณ์ ให้แปรสภาพ แปรสภาพให้กิเลสเอาอ่าสิ่งนี้ไปใช้เป็นประโยชน์ไม่ได้

ถ้าพิจารณาเวทนา เวทนาที่มันเกิดขึ้นมา สุขทุกข์ขึ้นมา สุขเวทนา ทุกขเวทนา พิจารณาแยกแยะซ้ำแล้วซ้ำเล่า พิจารณาซ้ำ พิจารณาแล้วถ้ามันเหนื่อยอ่อน พิจารณาแล้วใช้ปัญญาไปแล้วกลับมาทำความเข้าใจ ทำความสงบของใจ ถ้าจิตสงบแล้วย้อนกลับเข้าไปวิปัสสนาต่อเนื่องไป พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ระหว่างเดินโสดาปัตติมรรค วิปัสสนาของเราต่อเนื่องกันไป มันมีงานไง

ที่ว่า วิปัสสนา วิปัสสนาใช้ปัญญาๆ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาเกิดขึ้น ปัญญาเกิดขึ้นจากการภาวนา ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากการศึกษา ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากจินตนาการ ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากตรรกะ ไม่มี สิ่งนั้นมันเป็นแนวทางการศึกษา เป็นแนวทางการศึกษามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมามันจะมีองค์ความรู้ของมันขึ้นมา ถ้ามีองค์ความรู้ขึ้นมา มันก็จิตดวงนี้ได้กระทำกิจจกญาน กิจมันเกิดขึ้น องค์ความรู้มันมี มันมีมาตรฐานของมัน

ถ้ามีมาตรฐาน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมีมาตรฐานของท่าน ท่านวางของท่านไว้ หลวงปู่เสาร์เวลาท่านสอนลูกศิษย์ เห็นไหม ท่านสอนถึงวิธีการให้ประพฤติปฏิบัติ ท่านไม่บอกมาตรฐานด้วย เพราะบอกแล้ว เห็นไหม ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปฉ้อฉลว่าเป็นของเรา ถ้าไปฟังธรรมหลวงปู่มั่นท่านพูดให้ฟังสองสามทีก็คิดว่าเรารู้แล้ว เราเก่งแล้ว เราเข้าใจแล้ว มันยังโง่ดักดานอยู่อย่างนั้น มันว่ามันเก่ง กิเลสมันพาโง่ มาตรฐานของกิเลสมันหลอกลวงอย่างนั้นนะ

แต่ถ้าเราจะเอาจริงเอาจังของเราขึ้นมา เราทำของเราขึ้นมาให้เป็นความจริงขึ้นมา ถ้าความจริงขึ้นมา เห็นไหม พิจารณาซ้ำพิจารณาซ้ำ พิจารณาแล้วพิจารณาเล่า เวลามันขาดโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล เวลามันขาดแล้วไม่สัสฬัพตปราคาส เวลาผู้ที่มีคุณธรรมในหัวใจนะ เขาไม่พูดโกหกหลอกลวง เขาไม่พูดโกหกมดเท็จ สิ่งใดเป็นธรรมเขาจะบอกว่าเป็นธรรม สิ่งใดไม่เป็นธรรมจะบอกไม่เป็นธรรม

ไฉนเวลามาตรฐานของกิเลส เห็นไหม เวลาบอกนักปฏิบัติขึ้นมา เวลาพูด พูดฉ้อฉลไปเรื่อย พูดพลิกแพลง พูดธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่พูดครึ่งๆ กลางๆ เพราะตัวเองไม่รู้ เพราะอะไร นั่นล่ะสัสฬัพตปราคาส นั่นล่ะหลอกลวง

โกหกตน โกหกตน ตนไม่รู้แล้วตนพูดออกไป มันโกหกตน เห็นไหม นั่นถึงไม่มีคุณธรรมไง ถึงไม่เป็นความจริงไง มันถึงเป็นมาตรฐานของกิเลสไง

แต่ถ้าเป็นมาตรฐานของธรรมนะ เวลามันขาด เวลาเราวิปัสสนาไป เวลามันปล่อยก็มีความสุข ตักตบกปทานมีความสุขมาก มันแว้งว้าง มันมีความสุขในหัวใจ มหาศาลเลย มหาศาลแล้ว เห็นไหม ถ้าวิภาวาระเราอ่อนแอ เราก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรมหมายความว่าเราทำมาด้วยความทุกข์ความยากนะ เวลาเราทำมากกว่าเราจะทำจิตใจของเราให้สงบให้เป็นพื้นเป็นฐานขึ้นมาเป็นสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ค้นคว้าหากิเลสในใจของเรา

การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะนี้ จิตดวงนี้ได้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารมามหาศาล ได้สร้างคุณงามความดีมามากพอสมควรถึงได้เกิดมาเป็นมนุษย์ มีอำนาจวาสนาของเราถึงได้มาประพฤติปฏิบัติ ถ้าได้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วพิจารณาของเราจนจิตใจมันสงบระงับเข้ามา จนยกขึ้นสู่วิปัสสนา จนได้มารู้มาเห็นขนาดนี้ มันพิจารณาของมันแล้วมันซาบซึ้งๆ ซาบซึ้งอะไร

ตักตบกปทาน เวลามันปล่อยๆ นะ แต่เวลามันขาด เวลามันขาดไปแล้ว จิตใจของเรา วิภาวาระ มาตรฐานของมัน มันไม่สั่นไหวพดประมาท เวลาตักตบกปทาน ปล่อย มันยังแว้งว้าง มันยังมีความสุข มันยังสำรอกคาย คายออก แต่ยังไม่จบกระบวนการ มันยังไม่อกุปปธรรม

กุปปธรรม อกุปปธรรม กุปปธรรม สัพเพ ธมฺมา อนตตา นี่แหละ ธรรมะของพระพุทธเจ้าที่ว่าเป็นอนัตตา มันเป็นอนัตตาจริงๆ แต่อนัตตามันต้องให้จิตนี้เป็นผู้ใคร่ครวญ เวลาใคร่ครวญเป็นอนัตตา มันเข้ามาอนัตตาในใจเลย มันทำลายใจเป็นอนัตตา ทำลายจนสิ่งที่ว่าเป็นกิเลสๆ ที่มันอาศัย อาศัยกาย อาศัยเวทนา อาศัยจิต อาศัยธรรม ที่ไปหาผลประโยชน์ พิจารณาโดยธรรมจักร พิจารณาโดยกิจจญาณ สัจจญาณ มันเป็นสัจจะ เป็นความจริงกลางหัวใจ มันทำลายเป็นไตรลักษณ์ มันทำลายหมดเลย ฆ่า สมุจเฉทปหานเป็นอกุปปธรรม กิเลสตาย หลานของมันตาย พอหลานมันตายแล้วเป็นอย่างไรล่ะ? คนเรานี้ละ ผู้ที่ปฏิบัติใหม่อยากทราบว่า นรกสวรรค์มีจริงหรือเปล่า? อยากทราบว่าภพชาติมีจริงหรือเปล่า? อยากทราบว่าใครไปเกิดไปตายอย่างไร? ถ้าใครปฏิบัติมาถึงตรงนี้ นี่เป็นอกุปปธรรมนี้มันมีมาตรฐานของพระโสดาบัน มันรู้ขึ้นมากลางหัวใจเลยอีก ๗ ชาติ มันรู้ต้นรู้ปลาย นี่พาดกระแสด เห็นไหม พาดกระแสดแล้ว พาดกระแสด

เราชาวพุทธ เราปรารถนาพ้นจากทุกข์มันพาดกระแสดเลย พาดกระแสด ถ้าปฏิบัติไปนิพพาน ถ้าปฏิบัติต่อเนื่องไป มาตรฐานมันยกขึ้น เห็นไหม สุนิพพาน ถ้านิพพานได้มันปฏิบัติต่อเนื่องไป มันรู้ นี่มันมีมาตรฐานนะ ถ้ามีมาตรฐาน คนที่รู้ เห็นไหม เวลาหมอเขาบอกว่าเรา

เป็นมะเร็ง ตายพุงนี้ โอย! ใจนี้หายวูบเลย มันใคร่ครวญแล้ว อยากจะทำคุณงามความดีไปหมดละ

นี่เป็นพระโสดาบัน ถ้าเป็นพระโสดาบันแล้วมันรู้ว่าอีก ๗ ชาติ มันรู้ว่ามันจะสิ้นสุดอย่างไรถึงจะไม่สัสล์พตปรมาส ไม่ลุ่มไม่คล้ำ เพราะไม่ลุ่มไม่คล้ำมันจะเอาจริงเอาจังงิง เพราะอะไร เพราะไปหาหมอ หมอบอกว่าเป็นมะเร็ง ตายพุงนี้ ใจนี้เหมือนกัน เราเห็นแล้วว่ามันอวิชชามันจะต้องตายไปจากจิตของเรา ถ้ามันจะตายจากจิตของเรา มันจะชวนชวายใหม่ พระโสดาบันถึงไม่สัสล์พตปรมาส ถึงเข้มแข็ง ถึงทำตามความเป็นจริง

ไม่ใช่มาตรฐานของกิเลส เทียบพุดก้าๆ กิ่งๆ ครอบงำไป พุดธรรมะก็ครึ่งๆ กลางๆ ใจคนที่ฟังกึ่ง ฟองงก็ “เฮ้อ! ท่านคงเป็นพระอรหันต์” มันจะหันลงนรก

แต่ถ้าเป็นความจริงมันมีมาตรฐานของมัน แล้วถ้ามาตรฐานของมัน เราทำความเข้าใจของใจให้มากขึ้น บุคคลคู่ที่ ๒ ถ้าบุคคลคู่ที่ ๒ ดุสฺส โสดาปัตติมรรค เวลาโสดาปัตติมรรค มรรคญาณเกิดขึ้นมาในใจของเรา จิตเราสงบนะ จิตเรามีสัมมาสมาธิ แล้วมันจับต้องได้ มันแยกแยะของมันได้ มันพิจารณาของมันได้ แล้วพิจารณาได้พิจารณาโดยใช้ปัญญา โดยวิปัสสนาญาณ โดยภาวนามยปัญญา มันปฏิบัติของมันขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา ล้มลุกคลุกคลานมาขนาดไหน ล้มลุกคลุกคลาน เห็นใหม่ นี่ปฏิบัติเริ่มต้น

ครูบาอาจารย์ท่านจะบอกเลย ท่านจะบอกไว้บ่อยๆ ว่า คนที่ปฏิบัติยาก ยากครั้งแรกๆ ยากครั้งแรกดี เพราะมันไม่เคยทำ แล้วทำมันล้มลุกคลุกคลานไป แต่พอเราปฏิบัติ ดุสฺส เวลาบุคคลคู่ที่ ๑ มันผ่านไปแล้ว มันผ่านไปเพราะอะไร มันผ่านไปเพราะได้ขำมัน ได้ทำลายมัน มันมีมาตรฐาน มันมีมาตรฐานคือมันมีทาง คือมันรู้จักทาง เห็นใหม่ **มคฺโค** ทางอันเอก ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล นี่มันคือมรรค

มรรคมันเกิดขึ้นมาจากไหน?

มรรค ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความระลึกชอบ ความชอบธรรมของมัน มัชฌิมาปฏิปทา ความชอบธรรม มรรคสามัคคีรวมเป็นสมุจเฉทปหาน ชำระล้างมันเป็นอกุปปธรรม อกุปปธรรมคงที่ตายตัว ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ต้องคงที่ มันมีมาตรฐานของมัน เห็นใหม่

ถ้าคนมีความรู้สึกอย่างนี้แล้วเขาจะสัสล์พตปรมาสใหม่ เขาจะทำความผิดพลาดของเขาใหม่ เขาก็ต้องชวนชวายของเขาขึ้นไป ถ้าทำความเข้าใจของใจให้มากขึ้น ทำความสงบของใจให้มากขึ้นไป ยกขึ้นสู่บุคคลคู่ที่ ๒ สกิทาคามิมรรค ถ้ามันสกิทาคา-มิมรรค ดุสฺส เวลาสกิทาคามิมรรคก็ต้องอยู่ในสติปัฏฐาน ๔ พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม แล้วแต่จะจับได้ แล้วพลิกแพลงอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ต้องทั้งหมด

ถ้าผู้พิจารณากาย เห็นไหม กายนอก ภายใน ภายในกาย ผู้พิจารณาจิต ถ้าเป็นจิตก็เป็นขั้น ถ้าจิตก็เป็นนามธรรม พิจารณาธรรมเข้าเป็นขั้นเป็นตอน แต่มันจับได้จริง พิจารณาได้จริงๆ มันต้องเป็นความจริง จับได้จริง พิจารณาได้จริง มีวุฒิภาวะ มีมาตรฐานจริง นี่มาตรฐานของธรรมเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ถ้าเป็นขั้นเป็นตอน ถ้ามันจับได้พิจารณาไปมันแตกต่างกัน มาตรฐานมันแตกต่างกัน บุคคลแต่ละคนอำนาจวาสนาแตกต่างกัน คุณสมบัติแตกต่างกัน โสดาปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค ไม่เหมือนกัน ไม่เหมือนกันด้วยที่กำลัง ไม่เหมือนกันด้วยสมาธิ ไม่เหมือนกันด้วยปัญญา

แล้วเวลามาตรฐานของกิเลสก็ไม่เหมือนกัน เพราะอะไร เพราะมันมีลูก มีหลาน มีเหลน มีพ่อ มีแม่ คนกำลังมันแตกต่างกัน ถ้าแตกต่างกันถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง จับได้ ต้องจับได้ ถ้าจับไม่ได้ค้นหาไม่เจอ ค้นหาไม่เจอตีดยังไง

เวลาคนปฏิบัติไปแล้ว ถ้าได้โสดาบันก็คิดว่าพอพิจารณาไปซ้าๆ ซากๆ ก็ว่าตัวเองจะได้เป็นขั้นเป็นตอน แต่ถ้ามันยังไม่ได้ มันรู้ของมัน มันรู้ของมันเพราะมันอ้างอิงไม่ได้ พออ้างอิงไม่ได้ ถ้าเราจับได้ จับได้คือว่าทำความเข้าใจเข้ามา แล้วฝึกหัดแล้วใช้สติปัญญาค้นคว้ามันจับนะ มันจับเงา จับเงาจับความเห็นผิด จับต่างๆ ตลอดไป แต่พอพิจารณาซ้าๆ ด้วยความละเอียด พอมันจับได้มันสะเทือนหัวใจแล้ว อ้อ! ใช่! หาไม่เจอ นี่กว่าไม่มี อยู่นี่เอง พออยู่นี่เอง พอจับได้ ได้งานแล้ว

ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติท่านจะบอกเลยได้งานหรือไม่ได้งาน ถ้าค้นหาไม่ได้มันก็ตกงาน ตกงานอย่างนี้ตกงานก็ ๗ ขาดิ ตกงานไปไม่ก้าวหน้า แต่ถ้าเราค้นคว้า ถ้าคนปฏิบัติจะเข้าหาครูบาอาจารย์เลย จะขออุบาย ขอวิธีการว่าเราจะค้นคว้าอย่างไร เราจะไล่ต้อนอย่างไร เพื่อจะให้เจอกิเลส ถ้าเราไม่เห็นกิเลส เราจับกิเลสไม่ได้ เราจะวิปัสสนาอย่างไร

แต่พอมันจับได้ เห็นไหม โอ้โฮ! มหัศจรรย์อีกแล้ว งานมาอีกแล้ว วิปัสสนาแยกแยะด้วยกำลังนะ ด้วยภาวนามยปัญญา ปัญญาแยกแยะ พิจารณากายก็ได้ เวทนามก็ได้ จิตก็ได้ กำลังมันพอมันก็เป็นไตรลักษณ์ให้เราเห็น ถ้ามันไม่พอขึ้นมา เราล้มลุกคลุกคลาน จับแล้วขึ้นต่อผู้ ถ้ามันพิจารณากาย พิจารณาจิต จิตผ่องใส จิตหลอกจิตลวง จิตเพราะอวิชชามันครอบงำอยู่แล้วทำอย่างไร?

แล้วถ้าพิจารณาธรรม “ธรรมะคือสิ่งที่ธรรมะก็ทำได้แล้วไง” ถ้าเป็นมาตรฐานของกิเลสละเอียด มันก็มาๆมาๆ มันก็พลิกแพลง ในเมื่อหลานมันตายไป โสดาปัตติมรรค กิเลสขั้นของหลานตายไป จบ! แต่กิเลสขั้นของลูกมันมีปัญหา แต่มันเข้มแข็งกว่า มันพลิกแพลง มันต่อสู้มันด้วยกำลังของเรา ด้วยสติปัญญาของเรา แล้วเราเคยทำงานมา เราเคยทำงานมาหมายความว่า เราบุคคลคนที่ ๑ มา เรารู้เทคนิคของมัน คนเคยผ่านงาน แต่งานที่ลึกซึ้งขึ้นไปมัน

ต้องมีความรอบคอบมากกว่านั้น มันแยกมันแยะ แยกแยะด้วยกำลังนะ เพราะอะไร เพราะคู่มือที่ ๑ มันยืนยัน คู่มือที่ ๑ เราเคยทำอย่างนี้ เราเคยทำได้ มันเต็มทีของมัน ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านภาวนาเป็น ทำไมท่านพยายามขอเวลา ทำไมท่านพยายามหลีกเลี่ยง เพราะอันนี้ไง มันกำลังต่อสู้กัน งานภายใน

เราทำหน้าที่การงาน งานอาชีพ เราอยากหางานทำ อยากให้มีคนสรรเสริญเรา แต่งานในการภาวนาเขาหลีกเลี่ยง เขาอยู่คนเดียว เขาพยายามต่อสู้กับมัน กองทัพศีล สมาธิ ปัญญา ต่อสู้กับกองทัพของกิเลสใจใหม่ ประหัตประหารกันในหัวใจ นี่ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลามันขาด โลกนี้ราบหมดเลย กายกับใจนี้แยกออกจากกันโดยสัญจะความจริงเลย นี่มาตรฐานของมันมี

แล้ว เห็นไหม ดูลิ หลวงปู่มันท่านบอกว่า เวลาเราขาดไปแล้ว เรายังไปเห็นยักษ์เห็นอะไรต่างๆ ต่อเนื่องไปอีก เห็นไหม นั่นเพราะขาดอย่างนี้

แต่เวลาคนที่ปฏิบัติถ้าว่ามันขาด ขาดแล้วจบเลย จบก็คืออุปสรรคอะไร แล้วต่อเนื่องไปตรงนี้ลำบากที่สุด เพราะมันจะจับต้องสิ่งใดไม่ได้เลยละ ชั้นนอก ชั้นใน การต่อเนื่องกันมันต้องหาอุบายวิธีการ การขุดคุ้ยหากิเลสนี้เป็นเรื่องมหัศจรรย์มาก

คนไม่เคยภาวนาก็ว่า “กาย เวทนา จิต ธรรม มันมีอยู่แล้ว สรรพสิ่งมันมีอยู่แล้ว ต่อเนื่องกันไป” มันต่อเนื่องอย่างไร

เวลาถ้ามันมีโอกาส เห็นไหม มันพลิกแพลงๆ วิธีการขุดคุ้ยหามันเป็นเรื่องทีลึกลับ เป็นเรื่องที่เป็นอุปสรรคของการปฏิบัติมหาศาลเลย สิ่งที่เราเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม กำปั้นทุบดิน กำปั้นทุบดินมันก็เห็นกายนอกใจ เห็นโดยสัญชาตญาณใจ เห็นโดยการคุณวิเศษใจ เห็นโดยโลกใจ เห็นโดยสามัญสำนึกใจ มันแตกต่างกัน นี่ไง มันมีมาตรฐานของมัน

ถ้ามาตรฐานคนที่เขาจับได้ เห็นไหม ดูลิ เวลาเขาจับได้ ออกหรือคั้น ถ้าจิตมันทำความสงบให้มากขึ้น มีกำลังมากขึ้น มันจะเป็นมหาสติ มหาปัญญาแล้ว ถ้าเป็นมหาสติ มหาปัญญา มันถึงจะไปจับกามราคะได้ กามราคะก็เกิดที่กาย เห็นไหม เป็นอสุภะ ถ้าเกิดที่จิตเป็นกามฉันทะ ถ้ามันจับได้ ถ้าพิจารณาซ้ำๆ เข้าไป พอจับได้ จับได้สะเทือนมาก จับได้นี้ ฮุย! มันสั่นไหวไปหมดเลย สั่นไหวเพราะอะไร เพราะเวลาคู่มือที่ ๒ เห็นไหม เวลากายกับจิตมันแยกออกจากกัน เห็นไหม กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระเจกไส มันแว้งว้างไปหมดเลย มันเหมือนไม่มีอะไรเลย ค้นหากก็ไม่เจอ มันไม่มีๆ นี่มาตรฐานของกิเลสอันละเอียดมันหลอกไว้

แต่ถ้าเรามีวุฒิ เรามีมาตรฐานแล้ว ถ้ามีกำลัง มีศรัทธา มีความเชื่อ เราทำให้มันคงขึ้น เราปฏิบัติให้ดีขึ้น มันเป็นมหาสติ มหาปัญญาขึ้นไป มันต้องจับได้ พอจับได้ โอ้โฮ! มันสะเทือนเลื่อนลั่นเลย แล้วเวลาวิปัสสนาไปมันยิ่งลึกซึ้งกว่านั้นอีกเยอะ เพราะวิปัสสนาไปมันจะอ้างอิง

ตอนนี้มันจะอ้างอีกแล้ว “อย่างนี้ นิพพานแล้ว อย่างนี้ นิพพานแล้ว” เวลาต่อเนืองไป ถ้าขั้นนี้มันจะหลอกว่าจบสิ้นกระบวนการ แล้วมันเป็นมหาสติ มหาปัญญาณะ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลาซ้ำแล้วต้องมีกำลัง ยิ่งอยู่กับใครไม่ได้เลย อยู่กับใครไม่ได้

นักปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ เห็นไหม คุณสมบัติ คุณสมบัติของนักปฏิบัติเขามีสติมีปัญญา เขาหาที่สงบวิเวกของเขา เขาไม่คลุกไม่คลี เขาไม่สับปลับ ไม่ฉ้อฉล ไม่ทงนั่นนะ สิ่งที่สับปลับ ฉ้อฉล คลุกคลี มันเป็นการแสดงออกเลยว่านั้นไม่ใช่ นักปฏิบัติ นั่นละคุณภาพของกิเลส นั่นคุณภาพของโลก โลกเป็นกันอย่างนั้น สวมหัวไขนอยากให้เขายกย่องว่าเป็นนักปฏิบัติ อยากให้เขายกย่องว่ามีคุณธรรม แต่มันไม่มีอยู่จริงในหัวใจ ถ้าไม่มีอยู่จริงในหัวใจ เห็นไหม

ดูสิ ตั้งแต่โสดาบันไม่สัสัปปตปราคมาส ไม่ลูบไม่คลำ มันเป็นความจริงในใจตลอด มันไม่ใช่ความโกหกมดเท็จในหัวใจ ถ้ามันเป็นความโกหกมดเท็จในหัวใจ มันจะเป็นธรรมได้อย่างไร แล้วมันยังละเอียดเข้าไป กิเลสมันยังละเอียดเข้าไป มหาสติ มหาปัญญา มันยังละเอียดเข้าไป มันก็ไปต่อสู้อย่างแย่งกันอยู่ในหัวใจนั้น มันเป็นงานภายใน ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ มันละเอียดลึกซึ้ง มันมีมาตรฐานของมัน มาตรฐานของการกระทำ มาตรฐานเป็นขั้นเป็นตอน มาตรฐานของธรรม

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านทำมาก่อนแล้ว ท่านวางข้อวัตรให้เราก้าวเดิน เราจับต้องแล้วพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลา มันจะเป็นจริงขึ้นมา มันไม่เป็นจริงอย่างที่คาดหมายเลย มันเป็นความจริงของมันในหัวใจ เป็นความจริงที่มันดูดกกลั่นกัน มันละเอียดขึ้นไป

เพราะมันไม่เหมือนกันมันถึงบุคคล ๔ คู่ใจ คู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ นี้คู่ที่ ๓ ใจ เวลา มันพิจารณาไป เวลา มันขาดมันสะเทือนเลื่อนลั่นในหัวใจ มันขาดเหมือนกัน ถ้าไม่ขาดมันไม่สมมุขเฉทปะทาน มันตทั้งคปะทานมันปล่อยชั่วคราวตลอด มันปล่อยแล้วปล่อยเล่าๆ กิเลสมันจะพลิกแพลงตลอดเวลา แต่ถ้าเราเอาจริงเอาจังขึ้นไป มันมาตรฐานของมัน เพราะเป็นมหาสติ มหาปัญญา เพราะมีความมุมนะ เพราะมันผ่านสงครามระหว่างธาตุกับขันธมามาหาศาล ถึงที่สุดแล้วมันชำระมันขาดนี้บุคคลคู่ที่ ๓

เวลา มันขาดขึ้นไป แล้วมันจะทำอย่างไรต่อเนือง การขุดคุ้ยมันยิ่งหายากมากขึ้นไปอีกในพิจารณาซ้ำๆ มันเป็นพิเศษของมัน เศษส่วนก็เข้าใจว่า “สิ่งนี้เป็นธรรมๆ เราสิ้นกิเลสแล้วพิจารณาไปแล้ว เพราะเราได้พิจารณาแล้ว มรรค ๔ ผล ๔ แล้ว เราทำแล้ว เราทำมามากมาย มหาศาล มรรค ๔ ผล ๔ ก็สมบูรณ์ ถ้าเป็นสังโยชน์ก็สมบูรณ์ ทุกอย่างสมบูรณ์หมดเลย” สมบูรณ์มาตรฐานของอริชชา นี้คือเจ้าวัฏจักร เจ้าวัฏจักร การขุดคุ้ยหากิเลสแสนยาก เราว่าเราปฏิบัตินี้ยากนะ

แต่ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมา การหาตัวตนมันเจอ ตัวตนไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา แล้วมันคือใครล่ะ? แล้วมันคือใคร? แล้วมันเป็นใคร? แล้วมันมาจากไหน? แล้วมันมาอย่างไร? แล้วทำไมต้องมา? แล้วมาแล้วมันไม่ไปสักที? แล้วใครไปว่ามัน? มันอยู่ไหนล่ะ? เวลาจะหา มันจะหาอย่างไร?

มันมีครูบาอาจารย์นะ ครูบาอาจารย์ท่านอบรมสั่งสอน เวลาสั่งสอน มันอบรมสั่งสอนแล้วยังมีอุปายจะทำอย่างไรให้จิตมันทวนกระแสกลับ มันกลับเข้าไปจับต้นจับตัวมันเองได้ ถ้ามันทวนกระแสกลับเข้าไปจับตัวมันเองได้ เห็นไหม บุคคลคู่ที่ ๔ มรรค ๔ ผล ๔ บุคคลคู่ที่ ๔ อรหัตตมรรค พิจารณาแยกแยะของมัน แล้วพิจารณาแยกแยะก็ผิดพลาด

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านวางเป็นแนวทางไว้ เห็นไหม ด้วยความที่เป็นสติอัตโนมัติ เป็นญาณหยั่งรู้ ไม่ใช่ปัญญาญาณ เวลาปัญญาญาณคือความคิด คือขันธ์ สังขารขันธ์ แต่เวลาปัญญาญาณอันละเอียดมันเป็นญาณเป็นญาณหยั่งรู้เข้าไปสู่สัจจะความจริง เห็นไหม มาตรฐานของธรรม แต่ละวรรค แต่ละตอน แต่ละคู่ แต่ละคู่ก็พาคนละน้ำหนักร คนละความสามารถแตกต่างกันมาก มาตรฐานของธรรมแต่ละชั้นแต่ละตอนแตกต่างกันมาก เวลามันจับของมันได้ แล้วมันกลืนกินกันเอง ทำกันเอง จนถึงที่สุด เห็นไหม ทำลายหมด บุคคลคู่ที่ ๔ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑

มาตรฐานของธรรมมันมีเป็นชั้นเป็นตอนของมัน มาตรฐานของธรรม ครูบาอาจารย์ท่านมีวุฒิภาวะ ท่านรู้ของท่าน แต่ไ้มาตรฐานของกิเลสมันสับปลับ สุกเอาเผากิน สมบัติของคนอื่นก็แอบอ้างของเขา เขาทำของเขามาเป็นสมบัติของเขา ไปฉ้อฉลของเขาว่าเป็นของเรา มันเรื่องนี้มาตรฐานของกิเลส มันทำลายตัวมันเองทั้งนั้นนะ ทำลายตัวเองจนความเจริญงอกงามในใจมันจะไม่มีใจ

ฉะนั้น เราปฏิบัติ เราทำความเป็นจริงของเรา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธรูปศาสนา เกิดมาถึงพุทธกาล เกิดมาตั้งแต่ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านวางธรรมและวินัย วางข้อวัตรปฏิบัติ แล้วเราพยายามจะชวนชวาย ทำให้เป็นความจริงของเรา ทำให้เกิดสัจจะ เกิดความจริงของเราขึ้นมา ยังมีชีวิตอยู่ ยังมีโอกาสแก้ไข ใครถล่ำ ใครพลั้งเผลอไปทางใด ตั้งสติปัญญาของเราขึ้นมา ย้อนกลับขึ้นมา เอาความจริงของเรา

ใครจะหลอกใครจะลวงนั้นเป็นเรื่องของสังคม เรื่องของเขา ตัวตนของเราสำคัญที่สุด จิตใจของเราที่มากเกิดเป็นเราสำคัญที่สุด เราจะดูแลรักษาใจของเรา แล้วเราจะประพฤติกปฏิบัติให้ถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ เอวัง